

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Conform regulamen. de aplicare a Juriului comercial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foale înscrise în Registrul de Publicații al Trib. Târnava-Mică sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 300 Lei
Pe 6 luni . . . 180 Lei
Pentru străinătate 900 Lei

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Liturghia săracilor

(ivo). Intotdeauna au fost săraci și oropsiți în această lume, de când primii oameni au fost scoși afară din raiul pământesc în urma călcării poruncii. Unii au acest trist privilegiu al sărăciei din naștere; alții și l-au câștigat în decursul vremii. Pe unii îi întovărășește sora sărăcia dela leagăn până la mormânt, pe alții numai câțva timp.

Și unii și alții sunt nefericiți; și unii și alții suferă. Și dacă mare e durerea aceluia, care s'a născut pe cine știe ce maidan sau în vreo mansardă părăsită și care vede că nu poate ieși din acea mizerabilă situație, în care s'au stins părinții și frații săi, tot atât de mare și de multe ori și mai mare e durerea aceluia care și-a câștigat diploma sărăciei în decursul vieții sale, văzându-se sărac din bogat, om fără căpătâiu, din om cu gospodăria lui, trăind din mila publică. Durerea acestora nu cunoaște margini mai ales atunci când au sărăcit fără să fi avut vre-o vină.

Sunt mulți acești sărmani pretutindeni, însă mai ales în orașele mari, unde la tot pasul te poți întâlni cu câte unul. De multe ori trecem însă pe lângă ei fără să le citim de pe față durerea, fără să le putem înțelege chinul. Căci trebuie să fi fost bolnav, pentruca să poți prețui sănătatea, să-ți fi pierdut vederea, ca să-ți dai seama ce însemnează să vezi, trebuie să fi fost sărac, pentruca să-i poți compătimi după cuviință.

Biserica, mireasa lui Hristos, care s'a legat cu sărăcia, fiind săracul săracilor și identificându-se cu cei oropsiți: „orice veți fi făcut unuia dintre acești mai mici ai mei, mie mi-ați făcut”, a avut întotdeauna o predilecție pentru aceia, cu care soarta a fost mai vitregă. Dragostea creștinească a fost foarte inventivă, când a fost vorba să fie ajutați cei lipsiți. Dela milostenia singuraticilor, făcută în taină, până la ajutorarea sistematică prin ordurile călugărești sau prin așa zisele „conferințe ale Sf. Vincențiu de Paul” același suflu i-a călăuzit pe toți creștinii: Să se ajute unul pe altul. Și acestea sunt cele mai frumoase pagini din istoria lumii, care te mișcă până în adâncul sufletului: Pagini de iubire adevărată, care se dăruiește!

Săracii sunt prietenii cei mai iubiți ai lui Hristos, dacă știi să suporți sărăcia lor așa cum le-a dat El pildă. De multe ori însă ei sunt cei mai răi și mai păcătoși, plini de toate viciile, care de care mai urite. În ultima vreme s'a pornit în Roma o inițiativă foarte frumoasă: De a aduna pe toți acești oropsiți în fiecare Duminică și sărbătoare într-o biserică, unde cu toții laolaltă să asculte Sf. Liturghie și să se roage. Inițiativa a reușit și e foarte emoționant să iei parte la aceste slujbe în biserică Sf. Cecilia, unde vezi adunați săraci din toată Roma care se roagă Celui de sus: „Pânea noastră cea de toate zilele, dă-ne-o nouă astăzi... Binecuvintează. Doamne pe celce ne-a ajutat și pe celce ne-a alungat dela casa lui”. Și apoi la sfârșitul slujbei, rugăciunea de rămas bun: „Mă reîntorc să îmbrățișez iar sărăcia trupeză și să bat iarăș strada durerii și a lipsei mele: însă nu mai sunt singur și nemângăiat, căci am harul Tău cu mine, Doamne, și sunt gata să înfrunt orice suferință...”

Astfel mângâiați și întăriți prin credință acești nenorociți se reîntorc fiecare la bordeiul său. Însă de multeori nu pleacă cu mâna goală, căci generozitatea donatorilor anonimi le oferă când o haină, când o pâine, când o sumă de bani, iar într-o odăiță din apropierea bisericii câțiva studenți universitari se îngrijesc de toaleta lor. Intr'adevăr e de exclamat cu Apostolul: Dragostea lui Hristos toate le poate!

Graiul pietrilor

— Considerații ce ar fi bine să deie de gândit cât mai multora —

de GRIGORE DASCALU

Materia e străbătută și stăpânită și ea de spirit: Mens agitat molem. Dela astrii de măsuri ametoare, și până la neînchipuit de măruntele particule moleculare vecine cu dematerializarea, totul mișcă în ritmul unei mării a cărei taină se află în nemărginirea unei Minți, a unei Voințe și a unei Iubiri dela care, și prin care, au purces și ființează toate câte sunt. Zidirea toată, în întregime și'n amănunte, poartă pecetea Ziditorului, și strălucește ca atare ochiului, grăiește ca atare inimii omului, întru cât acesta știe prinde cu privirea asemenea frumșei și e în stare să asculte cu inima asemenea graiuri.

La rândul său Homo Sapiens, această fărămă dumnezeiască, face la fel cu Ziditorul a toate: îmbracă în lumina sufletului său orice lucru bun ce săvârșește, fie acel lucru un mărunțis al vieții de toate zilele, o capodoperă prinsă în scris ori nemurită în culori, fie un gând mare turnat în ziduri de clădire. Așa că nu numai macrocosmosul ce se pierde pentru noi în imensitățile spațiului, ori microcosmosul ce scapă în cele din urmă până și celor mai fine unelte iscodite de mîntea omenească anume pentru a pătrunde și'n ungherele atât de tainuite ale acestei lumi, ci și în jurul nostru, în cuprinsul unui colț de țară, întâlnim la tot pasul minuni înfăptuite, cari să ne grăiască înduioșător și înălțător. Pământul românesc e îmbogățit din belșug cu intruchipări în piatră ale unor imbolduri luminoase de-ale atâtor vlăstare alese ce a odrăslit neamul nostru dealungul veacurilor. Trebuesc însă cunoscute și înțelese aceste înfăptuiri, ca să slujască mereu și deplin ideii ce le-a dat ființă. Căci, după cum atât de judicios observă d. E. Lovinescu: „Dacă natura îți vorbește nemijlocit prin însăși prezența ei, piatra nu spune nimic ochiului direct; ea nu ne poate pătrunde în conștiință decât prin amintire și evocare, prin stabilirea anticipată a ceea ce reprezintă; ea trebuie așezată în epoca din care vine pentru a ajunge la noi încărcată de semnificația vremilor; e un imens uric cu grele sigilii domnești. Pentru a vorbi imaginației, aruncându-ne în suflet un ferment de solidaritate cu trecutul, ea trebuie integrată în timp, luminată prin toate împrejurările ce au înfapt-o în pământ, semn al continuității istorice. Privită cu un ochiu mort și fără sondagii în epocă, piatra rămâne și ea moartă ca oricare alta, incapabilă de a trezi în noi emoția, cea mai înaltă, aceea a retrării unui trecut îndepărtat, și mai nobilă, când este propriul nostru trecut”.

Biserica Română Unită cu Roma sf. Petre

n'are pe deplin nici două veacuri și jumătate de dănuire. Cu toate acestea, mai ales de când Blajul îi este inima, a înfăptuit, chiar și sub raportul clădirilor grăitoare conștiinței române și creștine: biserici și școale, atât de mult, încât și-a câștigat drept la stima celor ce știu cugeta și simți demn. Prin arhierii, dascălii și ucenicii săi, cetatea de lumină a lui Inochentie Micu a turnat în piatră gândire creștină și ideal național pretutindenea unde și-a înfipt țarușul, Ierarhul ctitor, apoi urmașii săi: Petru Pavel Rednic, Grigore Maior, Leményi, Vancea și Vasile-Vodă, ridică una după alta și înzestrea cu cele de lipsă vetrele de lumină din Mica Romă, respectiv le întregesc și le repară, și poartă de grijă să se purceadă la fel și în largul eparhiei păstorite de ei. Postelnicul Petru P. Aron zidește dintr'al său școală la Alba Iulia și biserică la Cut, Bistra, Mănărade și Rășinari. Dărnicia lui Gr. Maior ridică lăcașuri de închinare la Sărvad și Sibiu; mâna largă a lui I. Bob, și dragostea lui de neam, înfruntă vrășmășia străinilor și înalță biserică în Tg. Murăș, Cluj, Sebeș, Mediaș, ș. a. Aici (la Mediaș) arhierul blăjan, bătrîn de 87 de ani, vine în persoană și stă la fața locului, supraveghind lucrările pe cari răuvoitorii neamului voiau, cu orice preț, să le zădărnicească. Luminarul blăjan, G. Șincai, în răstimpul cât stă în fruntea învățământului primar din Ardeal, împânzește cuprinsul acestui pământ cu mai bine de trei sute de școale românești. Omul vechilor tradiții blăjene, Ion Micu-Moldovanu, cât ce apucă la cărma arhidiecezei ca vicar capitular, adună bani și clădește, în 1894, o aripă nouă la liceul de băieți. Și ca aceștia fac la Oradea blăjenii Ignatie Darabanth și Samuil Vulcanu, ctitorul focarului cultural-național care-i Beiușul, vrednici urmași având pe foștii elevi ai Blajului: vlădicii Demetriu Radu și Valeriu Tr. Frențiu. (Lumea va rămânea uimită când va afla cât a dăruit, îndeosebi acesta din urmă, pentru clădiri bisericesti-școlare). Nu mai pomenim ce au realizat în lemn, cărămidă și piatră, în celelalte părți ale Provinciei noastre mitropolitane, bisericani și mireni crescuți în spiritul Blajului și călăuziți de acest spirit în toate zilele vieții lor, pentrucă ar trebui să închegăm un catastih fără de sfârșit.

Dar: Mai grăitoare decât orice hârtii, sunt inșeși realizările lor pe tărîmul pomenit. Pentrucă toate poartă pecetea sufletului în care s'au plămădit și din care au pornit ca să se înfăptuiască. Și nu trebuie decât ochi și minte, pentru ca să ne întâlnim cu cei ce au gândit, au ostenit și au prins în realități

trainice frământările sufletului lor, care ne grăiește și când trupurile în cari au sălășluit acele suflete de mult s'au prefăcut în țărână. Toate satele și toate orașele noastre le păstrează urmele, chiar și dacă chipul feții li s'a șters din amintirea tuturor celor de azi, și poate că și de pe păreți și din sertare familiare.

Nu-i îngăduit însă să-i dăm uitării. Și întru cât la sate ar fi mai anevoie, în centrele mai de seamă ar trebui să ne facem chestie de conștiință din eternizarea amintirii lor sub formă de plăci comemorative, basoreliefuli, ori busturi, în încăperea clădirilor de cari îi leagă truda și jertfa lor. Preamărind pe Timotei Cipariu la un veac dela nașterea lui, Augustin Bunea destăinuia unul din marile sale doruri: „Ași vrea să am măcar atâta putere, în cât să vă pot purta prin salele mari, ce înconjură această catedrală, și să vă arăt păreții lor goți, de cari ar trebui să atârne portretele nenumăraților mucenici ai științei, culturii și luptelor noastre naționale, și să vă spun, că acești păreți ar trebui să fie toți împodobiiți — întocmai ca la alte popoare civilizate — cu icoanele celor ce au durat zidurile acestor școli, au ilustrat catedrele lor în decurs de un veac și jumătate, au strălucit ca stele luminoase pe bolta cerească a științei și culturii naționale, au întemeiat fundații pentru nutrirea a sute de mii de școlari harnici: pentruca tinerimea, care să perindă cu miile în fiecare an în acest orașel să aibă prilejul de a-și lua din icoanele privityte cu pietate o pildă neuitată pentru viața ei, și astfel să nu se mai poată întâmpla, că mulți din tinerii noștri, după ce părăsesc aceste locașuri sfinte, trec la universitate, numai ca să rățăcească, asemenea unor stafii de noapte, prin fumăria crișmelor și cafelelor...”

Să ascultăm graiul pietrilor, și să aducem prinosul nostru de recunoștință și venerație celor ce le-au împrumutat căldură, lumină și viață din bogăția de căldură, lumină și viață a sufletelor lor. Căci cinstindu-i pe aceștia, ne cinstim și pe noi înșine, și contribuim și la nobilitarea și zidirea spiri-

tuală a celor de azi. Și a generațiilor viitoare. Mărunte considerații de ordin bancar-material nu-i îngăduit să precumpănească, fiind vorba de o chestie ca cea atinsă în rândurile de mai sus.

Răspuns la o felicitare. De Anul Nou, Comitetul Central din *Timișoara*, al *Agrului*, a ținut să exprime Exc. Sale *Andrea Cassulo* sincerele sale urări de bine. La ceea ce reprezentantul Sf. Părinte a răspuns dlui prof. univ. *Dr. Alex. Borza*, vicepreședinte prin ceea ce urmează:

Domnule Profesor, Am apreciat mult urările, pe cari mi le-ați trimis în numele D-Voastră și a Asociației Catolice „AGRU”.

D-Voastre și tuturor membrilor Asociațiunii D-Voastră, cari de ani de zile lucrează pentru adâncirea credinței catolice în rândurile credincioșilor Mitropoliei de Alba-Iulia și Făgăraș, și în celelalte Dieceze ale Bisericii noastre Unite, exprim via mea gratitudine, urând a Vă vedea să lucrați și mai departe tot așa de animați, sub directivele Sfântului Părinte și al Episcopatului.

Vă transmit tuturor cele mai bune urări de prosperitate și binecuvintează sfântul vostru apostolat. Fiți uniți, și veți fi o forță pentru Biserică și pentru Națiunea română.

Cu deosebită stimă: ss. † *Andrea Cassulo*, nunțiu apostolic.

Prestigiul catolicismului românesc

Când *Pester Lloyd* accentuiază că pe mioriticele plaiuri ale Daciei Traiane nu există creștinism roman, credem că e foarte util să încreștăm câteva lucruri cari să demonstreze nu numai că există catolicism românesc, ci că acest catolicism a însemnat ceva și în analele catolicismului universal.

Înainte de marea schismă dela 1054, Dacia a dat lumii creștine mulți sfinți și martiri. Martirologiile romane pomenesc mulți sfinți și martiri din Dacia. Tomisul și în general Dobrogea au dat creștinismului antic sfinți. Din Dacia e Sf. Sava

Gotul. În Dacia a propovădit Sfântul Niceta Remesianul, supranumit apostol al Românilor (despre care pregătește o vastă monografie Rev. Canonic Aloisie Tăutu). Cercetările lui Zeiller, ale lui Raymond Netzhammer, arhiepiscopul Bucureștilor P. S. Ioan Bălan, Canonicul Carol Anner descopăr multe figuri luminoase de sfinți și martiri catolici în Dacia creștinismului antic. — După marea schismă Țările Române sunt atrase în sfera Bizanțului di-

sident. Chiar și în epoca dela marea schismă până la Sfânta Unire, găsim energii românești acționând cu mult prestigiu în Biserica Catolică. Arhiepiscopul Nicolaus Olahus, corespondentul catolic al lui Petru Movilă (care de altfel nu era străin de ideii de împăcare cu Roma — cum am demonstrat într'un articol anterior) savantul umanist, a fost român, descendent din os domnesc. E studiat de Dl Ștefan Bezdechi într'o monografie publicată în editura Ramuri. — Un acest român plecat spre Soare-Apune, ajunge să fie trecut de Biserica Catolică în șirul venerabililor. Francesco Peregrini îi eternizează viața îngerească și darul de a face minuni într'o carte tipărită în 1670. Dl Elie Dăianu membru corespondent al Academiei Române, lucrează la o carte mare despre acest geniu religios, care dacă va voi Dumnezeu, va fi trecut în rândul fericitilor. Italia mai are o relicvă religioasă românească. Este icoana făcătoare de minuni a Maicei Domnului dela Tropea, cunoscută sub numele de — *Madonna di Romania*. — Istoricul Taccone-Galluci afirmă că a fost dusă în Tropea din România, înainte de marea schismă. Despre această icoană a scris Canonicul Ioan Georgescu: *Maica Domnului din Romania* (Bixad, 1939).

În secolul XVII găsim în ordinul iezuit trei români: Gabriel Ivul, Gheorghe Buitul, G. Ilea, autori de lucrări teologice latinești. Au fost profesori de teologie și de filosofie. Buitul e primul român care

FOIȚA „UNIRII“

Dialog

de Aug. Lauru

— Ce mister e omul;
ce plămadă e?
Și 'ncotro aleargă
să se mântue?
Care-i este scopul;
farul bucuriei?
Unde i-se află
centrul nostalgiei?
— Cer îi e ființa,
cu-amestec de tină;
Intuneric peste
un miez de lumină.
Timpul îl cuprinde,
veșnicia-l chiamă,
Existență stranie,
taină fără de seamă.
Unde-aleargă, adesea,
lămurit nu știe,
Dar însetează
după apa vie:
Chiar când pasul lui
e rătăcitor,

Ca cerbul, purtat e
de-al Luminii dor.

Centrul lui nostalgic,
în intimitate:
In adâncul firii,
flor d'eternitate.
Căci Nemărginirea,
Lumina — Iubirea
Il pătrund mai intim
decât însăși firea.

Scopul lui s'aducă
Domnului mărire:
Gânduri de lumină,
fapte de iubire,
Ca din biruința
vieții — asupra morții
Să-și înghirlandeze
bucuria sorții.

Fiul lui Dumnezeu-Fiul omului

— Insemnări pe marginea unei cărți —
de Alexandru Todea

(2) 3. Sub scutul bisericii

Toți aceștia au lucrat sub ocrotirea bisericii. „Biserica a avut meritul, că a păstrat, în decursul veacurilor, ca un depozit sacru, mărgăritarul învățaturii lui Isus Hristos. Prin

răspândirea evangheliei, ea a contribuit să schimbe fața pământului. Prin simpla propovădure a cuvântului Domnului, a adus o fărâmitură de omenire și a ridicat o stavilă, într'o epocă de barbarie. A întemeiat și întreținut o mulțime de spitale, orfelinat și aziluri într'o vreme când asemenea instituții filantropice nu intrau în cadrul preocupărilor guvernăntilor.

În tot timpul Evului Mediu, știința și arta își găseseră un refugiu ocrotitor numai în cuprinsul Mănăstirilor. Aceste locașuri de rugăciuni sunt singurele așezăminte care se îngrijesc și cultivă cu drag valorile spirituale, câștigate de omenire, în decursul vremii cu atâta trudă. Mănăstirile sunt acelea care i-au ca deviză, lozinea: „Cine muncește se roagă”.

E meritul Bisericii că a înțeles să facă din muncă o virtute și din trândăvie un viciu.

Deasemenea, Biserica are marele merit, că, într'un timp, când forța nu era în serviciul dreptului, ea să proclame superioritatea spiritului asupra forței brutale. Episcopii au fost ocrotitorii celor asupriți și slabi.

Biserica și-a îngăduit luxul să dea regilor lecții de milă și îndurare.

4. Sub conducerea Papilor

Chiar *Solomon Reinach* (*Orpheus*, 394) e nevoit să recunoască faptul, că într'o epocă,

studiază la Roma. Am pomenit numai figurile eclesiastice. E bine să amintim că de origine românească au fost și eroii catolici Huniade, Mateiu Corvinul, ca și compozitorul Ioan Kajoni (franciscan).

După Sfânta Unire cu Roma, găsim multe lucruri care dovedesc prestigiul catolicismului românesc. Episcopul Petru Pavel Aron a tipărit la Blaj în latinește *Flosculus Veritatis*. — Papa Clement al XIII a felicitat pe Episcopul Blajului pentru cartea sa. În 1862 călugărul benedictin Pitra (Cardinalul de mai târziu) a retipărit cartea Episcopului Aron la Grotta-Ferrata, în marea mănăstire greco-catolică din Italia. Pitra laudă pe vechii călugări bazilieni ai Blajului, cari au produs atât de mult în toate domeniile. (Chiar istoricul neunit Ștefan Meteș recunoaște că Samuil Micu Klein e cel mai învățat român). La Blaj s'au tipărit mai multe cărți latinești, dintre cari *Operele Sfântului Damascen*, cartea despre conciliul din Florența, s'au bucurat de bună primire în lumea catolică. Episcopul Iosif Pop Sălăjan dela Oradea a publicat în latinește o lucrare de drept canonic — *Enchiridion juris canonici* — pe care Cardinalul Pitra o citează ca una din cele mai bune lucrări din bisericile de rit oriental. În 1845 cu prilejul dogmatizării Imaculatei Concepțiuni a Preacuratei Vergure Maria, Episcopii români uniți Vasile Erdeli și Alexandru Șuluțiu au fost dela început pentru dogmatizare, au adus o contribuție nouă, dovedind că în cărțile rituale orientale există această dogmă, spunând că Preacurata e „inviolata, intaminată, imaculată, sanctissima, purissima Virgo”. — Cei doi episcopi au lansat un apel foarte teologic redactat, către ceilalți Episcopi Uniți din cuprinsul fostei împărății, pentru aderarea la dogmiferare (Roskovany: Sancta Virgo Maria in sua Immaculata Conceptione).

În 1869-1870, cu prilejul Conciliului Vatican și a dogmiferării Infalibilității Papale, Biserica Română Unită se impune din

nou în fața lumii catolice. Episcopii Uniți au fost dela început pentru dogmatizare. Mitropolitul Ioan Vancea a luat de mai multe ori cuvântul, propunând în legătură cu credința unele amendamente cari s'au primit. A discutat în contradictoriu cu Cardinalul Pitra anumite chestiuni în legătură cu bisericile orientale. A fost felicitat de biroul conciliului. S'a impus atât de mult încât în fața Episcopilor și a Mitropoliților Catolici din toată lumea a oficiat în Biserica Sfântului Petru, în superba catedrală a lumii, o Liturghie Românească. Tot românește a mai oficiat la San Pietro mitropolitul Vasile Suci. Papa Pius XI l-a numit o coloană a bisericii în Orient. Mitropolitul Alexandru Nicolescu a participat la un congres al catolicilor din America. În fața a 104 episcopi a rostit în englezește o conferință despre România. A publicat tot în englezește o carte despre Istoria neamului și a Bisericii românești. — În Almanahul Catolic Francez pe 1927 a apărut o scurtă istorie a Bisericii Române-Unite de Păr. Evrard, făcând astfel cunoscută biserica noastră și în Apus. Tot în limba franceză a apărut un studiu mare a Canonului Georgescu: Roumanie — în Enciclopedia Catolică. Părintele Eugen Hermann, rectorul Colegiului Oriental din Roma, a publicat în: *Encyklopedie für Theologie und Kirche* — un studiu german asupra catolicismului românesc.

Catolicismul românesc e și azi apreciat la justa sa valoare. Un franciscan român, Bonaventura Morariu, e maestru de novici la Assisi, în cea mai mare casă franciscană din lume. Franciscanul Anton Bișoc a fost profesor de teologie morală la Angelicum (Roma). În misiunile franciscane sunt 6 români din Moldova. Există și un misionar ardelean în Ordinul Iezuiților. În comisiunea pentru codificarea dreptului canonic oriental, deci într-o operă care privește întreaga Biserică catolică — sunt și doi membri români — P. S. Sa Dr. Ioan Bălan și Canonul

Aloisie Tăutu. I. P. S. Sa Arhiepiscopul Alexandru Th. Cisar a publicat în limbi occidentale un Atlas al României, despre care se spune că era pe biroul Papei Pius XI (Cristian: Paladinul Păcii).

În diversele Instituții Teologice din Apus, studenții români și-au câștigat adesea renume bun. La Roma au tipărit o revistă — *Romanità* — și mai multe lucrări în italienește despre probleme românești (Virgil Maxim: *Relațiile Voevozelor Români cu Sfântul Scaun în sec. XV*, etc).

Am spus numai câteva din multele fapte care dovedesc că Biserica Catolică Românească se bucură de prestigiu în lumea catolică și că multe figuri românești s'au impus ca energii catolice.

Iosif E. Naghiu

„Un mare latin despre drepturile românismului: Papa Pius XI”. Sub acest titlu, dl G. Lungulescu publică în „Universul” din 25 Ianuarie, un judicios articol, în care arată cum, pe lângă actualul sf. Părinte, Papa Pius XI a fost un mare prieten și apărător al drepturilor Românilor. Ca dovadă, d. Lungulescu reproduce pasagii din constituția „Romani Pontifices”, dată cu ocaziunea inaugurării colegiului Pio Romeno în 1937.

Despre sentimentele filoromâne ale marului Papă Pius XI avem multe dovezi. Între altele e și inscripția de pe reproducerea columnei lui Traian în grădina Vaticanului. Constituția „Romani Pontifices” e de o valoare și mai mare, decât literale gravate în piatră.

Ne pare bine că „Universul” a găsit de bine să arate acest lucru. Și este o satisfacție pentru noi. La adunarea generală a Ligii Antirevizioniste române, ținută la anul 1937, prepozit N. Brinzeu, a relevat, ca un moment îmbucurător, acea constituție, dar un domn oarecare, cu înalte atribuții pe vremea aceea la Ministerul Cultelor, i-a aruncat în față, că face „confesionalism”. Și cu această mentalitate, s'au neglijat la noi multe și s'au făcut lucruri ce nu trebuiau făcute. Dar timpul toate le îndreptează. Oamenii trec, adevărul rămâne. Reținem rândurile de încheiere ale d. Lungulescu:

„Nu e locul să arăt aici tot ceea ce am făcut acest mare pontif, pentru poporul român, din cea mai curată iubire și adevărată prețuire.

Vom aminti doar amănuntul, că pe masa de lucru, în locul oricărei alte podoabe din comorile Vaticanului, străjuia o umilă troiță românească.

Iar gestul simbolic, după ce ridicase în inima Romei pe colina Gianicolo, cu grea cheltuială, colegiul „Pio Romeno”, de a dăruii Românilor biserica din Forul lui Traian, îl așează printre cei mai mari prieteni pe care i-a avut vreodată poporul românesc.”

Știri mărunte

Capitulul lugojan a fost complectat. Precum allăm din *Sionul Românesc* (31. I. 43), postul de canonic în capitulul lugojan, rămas vacant în urma trecerii la cele veșnice a regretatului Virgil Pop, a fost complectat de P. S. Ioan Bălan în ședința capitulară din 22 Ian. 1943, fiind numit pâr. *Valer Paveloniu*, protopopul Orăștiei! — Sincerele noastre felicitări!

Grija de prizonierii sovietici. Excel. Sa *Andrea Cassulo*, nunțul apostolic dela București, a vizitat trei lagăre de prizonieri sovietici în România. Organul de informații al Vaticanului, *Ecclesia*, în numărul său de pe Decembrie 1942, scrie că, în toate cele trei lagăre, ilustrul vizitator a putut constata două lucruri: prizonierii din Bolșevicia se

5. Concluzie

Așa grăiește Dl Sterie Diamandi despre Biserica catolică. Și multe adevăruri a mai spus. Așteptăm totuși și al doilea volum care să fie lipsit de unele greșeli și acuze privitor la biserică și catolicism, greșeli însă care nu detrag nimic din puterea argumentelor aduse pentru dovedirea divinității Mântuitorului, — acesta e lucru esențial —, pentru care am și adus laude autorului. În acest sens, împreună cu Dl. Sterie Diamandi „vom scrie cu litere de foc, numele lui Hristos, pe toate zidurile ca să vadă și orbii. Il vom vesti cu glasul tunetului, ca să audă și surzii” (pag. 60). Și tot cu dânsul „Socotim creștinismul drept cea mai mare binefacere pe care a cunoscut-o omenirea”, (pag. 60), căci la rigoare, putem renunța la toate comorile pe care le-a agonisit societatea, în decursul veacurilor, cu multă trudă: arta, știința, filosofia, tehnică; dar nu ne putem lipsi de Evanghelia lui Isus Hristos: ea e hrana cea mai necesară, fără de care omul și obștea n'ar putea duce o viață omenească.

Ultima lui zi ar însemna sfârșitul omenirii; dar lucrul acesta nu se va întâmpla niciodată.

Mai degrabă „vor trece cerul și pământul, dar cuvintele „lui Isus” nu vor trece (pag. 60).

când societatea era împărțită în caste, unde erau nobili, moșci și șerbi, ea (Biserica) menține principiul egalității oamenilor în fața lui Dumnezeu. Biserica a fost refugiul oamenilor vrednici. Ea a pus în fruntea sa, deasupra regilor, fiul unui lucrător, fiul unui cerșetor. Pentru a deveni episcop, cardinal sau Papă, nu era nevoie să fi nobil.

Monarhică la vârf, Biserica a fost democratică la bază; ea n'a fost niciodată aristocratică.

Insuși înverșunatul dușman al creștinismului, care e Voltaire, recunoaște acest lucru:

„Biserica romană, spune el, a avut întotdeauna acest avantaj, de a putea da meritului ceea ce în altă altă parte se acorda nașterii; și se poate chiar observa că printre papii acei cari s'au dovedit mai vrednici (Grigorie VII, Adrian IV) sunt acei care s'au născut în cele mai umile condițiuni”.

Datorită acestor servicii aduse omenirii, Biserica merită toată recunoștința noastră. La rândul ei, Biserica e cea dintâi care recunoaște, că ea n'a putut să ducă aceste servicii omenirii, decât inspirându-se din viața și învătătura Mântuitorului.

Precum, deasemenea, e cea dintâi care recunoaște că este exclusiv opera lui Isus Hristos. Din inițiativa Mântuitorului a luat naștere, prin el s'a răspândit și a triumfat, prin el se menține și are o rațiune de a exista” (pag. 287—9).

Intorc ușor și repede la crezul creștin — mărturie sunt paraclisele, icoanele și troițele făcute chiar de prizonieri —, iar autoritățile românești au toată bunăvoința de a le face acestora situația cât mai bună și mai demnă. Reprezentantul Sf. Părinte, primit pretutindenea cu deosebit respect și din partea populației rurale, n'a avut decât cuvinte de laudă atât pentru lumea militară română, cât și pentru cea civilă.

Clipe senine. De asta s'a îngrijit p. *Dumitru Boariu* și preotul său ajutor, p. *Ștefan Crișanu*, din *Micăsasa*, să aibă parte credincioșii noștri din pomenita parohie fruntașă. În după amiaza zilei de Marția trecută, de praznicul Întâmpinării Domnului, s'a făcut adevărat primirea alor 130 de membri, din rândurile tineretului școlar, în *Agrul* local și alor 70 de tinere membre în Reuniunea Mariană. Totul s'a petrecut în cadrul unei *festivități* ocazionale, cu program bogat de bucăți corale (cor mixt, condus de p. *Crișanu*), piese teatrale, dansuri naționale și declamări, osteneala cu aranjarea acestora revenindu-i dș. învățătoare *Stanciu*. Cuvântul de deschidere l-a rostit p. *Ștefan Crișanu*. A vorbit, frumos și cumpănit, și dna *Viola*, președ. Reuniunii Mariene din loc, iar cuvântul de încheiere l-a avut p. *Dumitru Boariu*. Cu acest prilej a ținut conferință, pentru mici și mari, p. *Dumitru Neda*, canonic mitropolitan, care predicase și la sf. liturghie la care se cuminecaseră peste 200 persoane. — La festivalul de după masă, ca și la sf. liturghie, a luat parte foarte multă lume. — *La Tiur*, unde păstorește p. *S. Raica*, s'a făcut *Duminică*, în 17 Ian. c., reorganizarea *Agrului* local. Cuvântul ocazional l-a rostit p. *Dr. Simion I. Crișanu*, prof. de religie în Blaj.

Sfârșit eroic. După mai mult de zece săptămâni de eroică rezistență la *Stalingrad*, armata a VI-a germană, dimpreună cu două divizii române și un regiment slovac, încercuți de forțe bolșevice copleșitoare, și după ce au gătat și ultimul cartuș, au capitulat în ultima zi a lui Ianuarie c. La ora 7-45 a zilei menționate s'a captat ultima radiogramă a postului de comandă al mareșalului Paulus: „Postul de luptă încetează rezistența. Trăiască Führerul!”

Locale. *Dumineca* viitoare, a *Vameșului* și *Fariseului*, va predica în catedrală p. *Iuliu Maior*, canonic mitropolitan. Tema predicii: Sf. Mir, prin care creștinul devine ostaș al lui Hristos, urmând și din aceasta datorita de a fi membru al *Acțiunii Catolice*.

— Liceul de băeți „*Sf. Vasile*” din Blaj și-a prăznuit patronii („*Trei Ierarhi*”) cu mare fast, ca de obicei. După liturghia arhierescă din Catedrală, pontificată de I. P. S. S. Dr. *Valeriu Traian Frențiu*, Admin Apostolic, în sala de gimnastică dela Institutul Recunoștinței s'a desfășurat un bogat program. După interesanta dizertație, a elevului din cl. VIII. lic., C. Suci, despre activitatea politică a episcopului Ioan Lemeny, s'au declamat poezii în diferite limbi, apoi s'a executat balada „*Erculeanul*” de *Iacob Mureșianu*. Partea corală a fost susținută de liceul de băeți și școala normală de fete: *Soliști* Dna *Stelina Olteanu-Blaj* și *Di Nicolae German* cleric absolvent, cu concursul fanfarei militare din *Mediaș*, sub cond. *Dlui Locot. Șimon*. A condus cu cunoscute-i măestrie *Di Dr. Sigismund Toduța*, prof.

Biserici distruse. În urma atacurilor aeriene britanice au fost distruse, respectiv grav avariate, în *Genova*, 72 de biserici, capele și case de rugăciune. Intre acestea se află și biserica arhiepiscopală *San Siro*, care datează de mai mult de 1000 de ani, și biserica *Sf. Ștefan*, în care a fost botezat *Cristofor Columb*.

Arhiepiscop căzut jertfă bombardamentului britanic. I. Preasf. *Montalberti*, arhiepiscopul Calabriei, ducându-se în vizitație canonică la *Melito Porto Salvo*, s'a oprit — după cum e informată agenția *Rador* — la o vilă în câmp deschis, aproape de orașul *Anna*. Un avion britanic a atacat vila, mitraliindu-o. Așa s'a făcut c'a rămas mort arhiepiscopul și însoțitorul său, secretarul eparhial, iar parohul local a fost greu rănit.

Sfaturi de Apărare Pasivă

1. Verificați în fiecare seară camuflajul locuințelor.
2. Respectând în tocmă măsurile de camuflaj, vă apărați familia și avutul.

3. Camuflați cu îngrijire luminile, contrariu voi singuri sunteți călăuza inamicului.

4. Controlând zilnic camuflajul locuinței voastre și al vecinilor, vă apărați de eventualele bombardamente ale aviației inamice.

5. Ne salvăm viața dacă ne refugiem în tranșeele și adăposturile din timp pregătite.

6. După atacurile aeriene, ocoliți și nu atingeți proiectilele neexplodate.

7. Construiți, amenajați-vă din timp eșirile adăposturilor, pentru a cruța viața familiei voastre de acasă, de dezastrul provocat de atacurile aviației inamice.

8. Sfătuiți din timp pe copiii voștri ce trebuie să facă când sunt surprinși pe stradă sau în lipsa voastră de acasă, de eventualele bombardamente ale aviației inamice.

9. Când auziți la radio anunțul: „Din motive de apărare antiaeriană posturile de emisie se intrerup” — păstrați-vă calmul, închideți rubinetele de gaz și apă și pre-ățiți-vă să intrați în adăposturi la auzul semnalului de alarmă.

10. În caz de foc provocat de bombe incendiare lansate de aviația inamică, nu aștepta venirea pompierilor; încearcă din primul moment să stingi începutul de incendiu.

11. Goliți podurile, văruiți lemnăria, pregătiți-vă din timp lopata, gălețile și lăzile cu nisip, spre a vă putea salva avutul pentru cazul când aviația inamică lansează bombe incendiare.

Comandamentul Zonei A. P. Blaj — Sighișoara. — Loc. Col. HURUBEANU IOAN

Nr. 600 — 1943

Concurs la ajutoare

Publicăm concurs, cu termenul de 10 Martie 1943, pentru împărțirea ajutoarelor arătate mai jos, destinate tinerilor cari studiază la diferite școli:

I. Din fundațiunea Alexandru Șterca Șuluțiu.

1. Șase (6) ajutoare de câte 12.000 lei, patru (4) ajutoare à 9000 lei, douăsprezece (12) ajutoare à 6000 lei, pentru tinerii cari studiază la facultățile de litere, drept, medicină, știință, la politehnică, academii comerciale și agricultură.

2. Douăsprezece (12) ajutoare à 3000 lei, pentru elevi de liceu din cursul superior.

3. Șasesprezece (16) ajutoare à 2000 lei, pentru elevi de liceu din cursul inferior.

La împărțirea ajutoarelor arătate mai sus, vor fi preferați consăngenii fundatorului, conform literelor fundamentale.

II. Din fund. Vancea Cassa arhidiecezană.

1. Două (2) ajutoare à 6000 lei, pentru tinerii cari studiază la Universități.

2. Două (2) ajutoare à 4000 lei, pentru tinerii cari studiază la Academii.

3. Zece (10) ajutoare à 2000 lei, pentru elevii cari studiază la liceul „*Sf. Vasile*” din Blaj.

4. Șasesprezece (16) ajutoare à 1200 lei, pentru elevii dela Școala Normală de învățători din Blaj.

5. Șase (6) ajutoare à 2000 lei, și două (2) ajutoare à 3000 lei, pentru eleve cari studiază la școlile secundare de fete din Blaj, având preferință ficele de preoți arhidiecezani.

6. Douăzeci (20) ajutoare à 1000 lei, pentru ucenicii de meserii.

III. Din fundațiunea Vancea alumnate.

Zece (10) ajutoare à 1500 lei pentru elevi sau eleve dela școlile secundare din Blaj, alu mni ai internatelor de pe lângă respectivele școli.

Consăngenii fundatorului vor avea preferință la împărțirea ajutoarelor din fundațiunile „*Vancea*”, apoi „*caeteris paribus*” fiii preoților noștri arhidiecezani.

IV. Din fundațiunea Ion Micu Moldovan.

1. Cinci (5) ajutoare à 10.000 lei, tinerilor cari urmează Universitatea.

2. Douăsprezece (12) ajutoare à 2000 lei, pentru cei cari urmează școli secundare de orice categorie.

Consăngenii fundatorului au preferință

V. Din fundațiunea Simion Pop Matei

Patru (4) ajutoare à 2000 lei, tinerilor cari studiază la vre-o școală superioară; consăngenii având preferință.

VI. Din Fundațiunea Augustin Ladaș.

Cinci (5) ajutoare à 2000 Lei, cu preferință pentru tinerii cari se pregătesc pentru cariere industriale, comerciale, tehnice și agronomice.

VII. Din fundațiunea Alexă Bidian.

Un (1) ajutor de 1000 lei, pentru consăngenii ai fundatorului, cari studiază la școli

VIII. Din fundațiunea Crișan Bôeriu.

Un (1) ajutor de 1000 lei pentru tinerii cari studiază la școală, consăngenii ai fundatorului.

IX. Din fundațiunea Ioan Muntean.

Un (1) ajutor de 1000 lei, pentru un elev dela școala normală de învățători din Blaj

X. Din fundațiunea Internatului de fete.

Trei (3) ajutoare de câte 1000 lei destinate elevelor din Internat, având preferințele ficele de preot.

XI. Din fundațiunea Maria Ianza.

Trei (3) ajutoare de câte 2000 lei, pentru elevi sau ucenici, având preferință consăngenii.

XII. Din fundațiunea Dr. Izidor Marcu.

Trei (3) ajutoare à 1000 lei, având preferință consăngenii fundatorului.

Din ajutoarele date din fundațiunile arhidiecezane enumerate mai sus, vor putea fi împărțite tinerii români uniți, cu purtare bună și progres la studii, cari n'au burse dela Stat, nici ajutoare în natură (locuință, în treținere).

Concurenții vor înainta cererile către Ordinariatul arhiepiscopesc român unit din Blaj, cel mai târziu până la data de 10 Martie 1943, însoțindu-le cu următoarele documente:

1. Certificat școlar 1941—1942, în copie autentică.

2. Extras de bolez dela preot.

3. Certificat de frecvență pentru an școlar în curs, în care să se facă mențiune că petentul nu este bursier al școlii și nu beneficiază nici de alte ajutoare în natură sau în bani. Elevii dela școlile secundare vor arăta și nota medie obținută la finea semestrului I 1942—43.

Intrucât certificatele nu vor cuprinde date, cari să arate că respectivul are ori nu are alte burse și ajutoare, cererile nu vor fi luate în considerare, deoarece dispozițiile vigoare ne opresc să dăm ajutoare studenților și elevilor, cari primesc burse dela Stat.

4. Certificat despre starea materială părinților.

5. Studenții universitari vor cere certificatul dela parohul unde și fac studiile, dovădind că în cursul anului au participat la serviciile divine în Dumineci și sărbători și s'au mărturisit și împărțit cel puțin la sf. Paș

6. Pentru dovedirea consăngenității cu fundatorul, se vor anexa certificate dela oficiul parohiale, ori dela alte autorități, însoțindu-se cu schema genealogică din care să se vadă gradul de înrudire.

Blaj, din ședința consistorială ținută la 3 Februarie 1943